

ТУРИЗМОЛОГІЧНІ СТУДІЇ

Богдана ДІДУХ
магістрантка II курсу
спеціальності 242 Туризм і рекреація
Науковий керівник – доц. Іван РУДАКЕВИЧ

АДАПТАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ МІСТ ДЛЯ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Вступ. В умовах сучасного суспільства забезпечення доступності туристичної сфери для осіб з обмеженими можливостями набуває особливої актуальності. Туризм як соціально-економічне явище має великий потенціал для сприяння інтеграції всіх груп населення, включно з людьми з обмеженими можливостями, в соціокультурне середовище, стимулюючи їхнє фізичне, емоційне та соціальне благополуччя. Проте багато міст стикаються з викликами у створенні комфортних умов для таких осіб через недостатню інфраструктуру та недосконалу систему послуг.

Важливим аспектом у вирішенні цих питань є розробка інклюзивного підходу, що передбачає адаптацію архітектурних рішень, транспортних систем, а також удосконалення інформаційного забезпечення для туристів з обмеженими можливостями. Інтеграція таких рішень сприятиме підвищенню привабливості туристичних міст, розширенню ринку туристичних послуг і забезпеченню рівних можливостей для всіх громадян.

Виклад основного матеріалу. Впровадження адаптаційних заходів у туристичній сфері України сприятиме соціальній інтеграції осіб з обмеженими можливостями та забезпеченню їхніх прав на доступ до культурної спадщини та рекреаційних ресурсів. Україна, підписавши Конвенцію ООН про права осіб з інвалідністю, зобов'язалася створити доступні для всіх громадян умови, зокрема й у сфері туризму. Реалізація цього зобов'язання вимагає розробки інклюзивних рішень у рамках розвитку інфраструктури, інформаційної доступності та підготовки спеціалістів.

Багато українських міст, особливо популярні туристичні центри, такі як Львів, Київ та Одеса, вже впроваджують певні адаптаційні ініціативи для створення інклюзивного середовища. Однак на рівні більшості міст ситуація залишається невирішеною, і розвиток доступності туристичних об'єктів потребує комплексного підходу та значних інвестицій.

Одним із головних аспектів адаптації є забезпечення доступності міської інфраструктури. Це передбачає облаштування пандусів, підйомників, тактильних доріжок, безпечних та зручних переходів, а також адаптованих санітарних приміщень. В Україні відчутна потреба у створенні таких умов: лише незначна частина туристичних об'єктів є доступною для людей з порушеннями зору, слуху або опорно-рухового апарату. Наприклад, у Києві та Львові почали з'являтися адаптовані маршрути для людей на інвалідних візках, однак навіть у цих містах значна частина історичних об'єктів залишається важкодоступною.

Прикладом вдалої адаптації є створення доступних маршрутів у музеях та парках Львова. Наприклад, в центральних парках міста облаштовано пандуси та інформаційні таблички з шрифтом Брайля, а у Львівському музеї історії релігії реалізовано програму доступу для людей з вадами зору та слуху. Однак такі ініціативи поки що мають одиничний характер і потребують розширення для покриття всіх основних туристичних маршрутів у містах України.

Окрім інфраструктурних рішень, важливою є інформаційна доступність. Це передбачає створення зручних інформаційних ресурсів і додатків, які дозволяють туристам планувати подорожі та орієнтуватися в місті. В Україні ще не повністю розвинуті сервіси, що пропонують інтерактивні карти з позначенням доступних для осіб з обмеженими можливостями маршрутів, готелів та культурних об'єктів. Щодо офіційних сайтів туристичних об'єктів, то вони в більшості не адаптовані для людей з вадами зору або слуху, що обмежує їхній доступ до необхідної інформації.

Підготовка туристичного персоналу – ще один важливий аспект у створенні доступної туристичної сфери в Україні. Навчання співробітників, які взаємодіють з відвідувачами, дозволяє забезпечити належний рівень обслуговування туристів з різними потребами. Наприклад, персонал готелів, музеїв, транспорту повинен мати базові знання щодо комунікації з людьми з інвалідністю, знати основи надання першої допомоги та розуміти особливості обслуговування осіб з обмеженими можливостями.

Інклюзивні сервіси, такі як екскурсії з адаптованими маршрутами та послуги персональних асистентів, також можуть стати перспективними для України. У світі вони стають нормою, у той час як в Україні ще не повністю реалізовано цей потенціал. Наприклад, організація спеціалізованих екскурсій для осіб з порушенням слуху або зору може значно підвищити привабливість українських міст для таких туристів.

Тернопіль, як одне з найбільших міст Західної України, має значний потенціал для розвитку туризму. В останні роки місто докладає зусиль для адаптації туристичної інфраструктури з урахуванням потреб осіб з обмеженими можливостями. Це передбачає впровадження безбар'єрного доступу до основних туристичних об'єктів, парків, набережної та громадських просторів. Наприклад, центральні райони міста, такі як площа Героїв Євромайдану та острів «Кохання» на озері, поступово облаштовуються пандусами, пологими сходами та зручними переходами для людей на інвалідних візках.

Важливим аспектом адаптації є також робота над доступністю інформаційних ресурсів для осіб з вадами зору та слуху. У музеях та галереях міста поступово впроваджуються тактильні експозиції та аудіогіди. Готелі й ресторани надають інформацію про безбар'єрні послуги, що полегшує планування подорожей для людей з обмеженими можливостями. Залучення громадських організацій та співпраця з місцевими ініціативами дозволяють ефективніше виявляти потреби людей з обмеженими можливостями та враховувати їх у розвитку інфраструктури міста.

У сфері гостинності Тернополя помітні як досягнення, так і недоліки в адаптації закладів розміщення для осіб з обмеженими можливостями. Наприклад, готелі «Галичина» та «Тернопіль» пропонують пандуси, ліфти, а також спеціально облаштовані санвузли, але в деяких номерах відсутні поручні у ванних кімнатах. У готельно-ресторанному комплексі «Garden Hall» є зручності для людей з інвалідністю, проте заклад харчування працює лише до 15:00, що обмежує його доступність. Натомість готель «Globus» має можливість розміщення осіб з обмеженими можливостями лише на першому поверсі, без повного обладнання номерів та відповідного санвузла. Рекомендується провести модернізацію номерів та санвузлів, підвищити доступність вебсайтів, навчати персонал і створити єдиний ресурс для інформування про доступні готелі, сприяючи інклюзивності в туристичній сфері міста.

Заклади харчування в Тернополі також поступово адаптуються для потреб людей з інвалідністю, але ще необхідно багато зробити для вдосконалення. Деякі ресторани й кафе, як-от «Файне місто» та «Кав'ярня на Валовій», пропонують доступні входи з пандусами та зручними зонами для пересування. Однак багатьом закладам харчування бракує важливих елементів, таких як спеціально обладнані санвузли, низькі барні стійки та широкі проходи між столами.

Для створення більш комфортного середовища та рівних можливостей для всіх відвідувачів, закладам харчування міста варто

звернути увагу на ці аспекти при модернізації інтер'єру та зовнішніх умов. В Таблиці 1 систематизовано дані про заклади харчування щодо зручності осіб з обмеженими можливостями.

Таблиця 1

Дані про заклади харчування щодо зручності осіб з обмеженими
МОЖЛИВОСТЯМИ

Назва закладу	Адреса	Обслуговування людей з обмеженими можливостями	Пандуси	Туалет	Ліфт
Старий млин	вул. Шевченка, 22	Можуть допомогти	Нема	Є, не облаштований невеличкий поріг	Нема
Файне місто	бул. Тараса Шевченка, 23	Так	Є	Є, не облаштований	Нема
NANEBI	вул. Олени Кульчицької, 2А	Допомагають з розміщенням	Нема	Є, по сходах, не облаштований	Є
STOONE STREET CAFE	вул. Руська, 18	Допомагають з розміщенням за столиком	Нема	Є, не облаштований	Нема
BARBARESKO	вул. Князя Острозького, 14	Допомагають з розміщенням за столиком, якщо є літня тераса	Нема	Є, не облаштований	Нема
NATURA	вул. Митрополита Шептицького, 11	Можуть допомогти розміститися всередині	Нема	Нема	Працюють над ліфтом
КЛУБ ФАЙНОГО МІСТА	вул. Олени Кульчицької, 1	Відсувають диванчики, щоб розмістити коляску	Є	Є	Нема
LOFT	вул. Шашкевича, 2	Можуть допомогти з розміщенням	Нема	Нема	Нема
Мамонт	площа Героїв майдану, 3	Можуть допомогти розміститися і надати все необхідне	Нема	Нема	Нема

Джерело: власна розробка

Тож, попри певний прогрес у сфері адаптації туристичних об'єктів для осіб з обмеженими можливостями, міста України стикаються з низкою перешкод. Основною проблемою є брак фінансування та ресурсів, що обмежує можливості місцевих органів влади у впровадженні необхідних змін. Важливим є створення державних програм і політик, спрямованих на стимулювання розвитку доступності у туристичній сфері. Законодавча база, що передбачає обов'язкові стандарти доступності для нових об'єктів, значно поліпшила б ситуацію, однак її впровадження потребує системного

підходу та контролю.

Крім того, необхідно посилити співпрацю з громадськими організаціями, які займаються питаннями інклюзії, та залучати громадськість до обговорення проєктів, пов'язаних з адаптацією міських просторів. Досвід показує, що саме громадські ініціативи стають рушійною силою у впровадженні інклюзивних змін. В Україні такі організації можуть надавати важливу підтримку в процесі адаптації інфраструктури та проводити навчання для персоналу.

Висновки. Отже, адаптація туристичної сфери міст України для осіб з обмеженими можливостями є важливим кроком на шляху до створення інклюзивного суспільства, яке гарантує рівні права та можливості для всіх громадян. Забезпечення доступності інфраструктури, інформаційної підтримки та інклюзивних сервісів дозволить створити привабливі умови для всіх категорій туристів, сприятиме розвитку місцевих громад та економіки в цілому. Реалізація таких заходів потребує не лише зусиль місцевих органів влади та держави, але й підтримки з боку громадськості та бізнесу. Лише комплексний підхід до адаптації туристичної сфери дозволить забезпечити гідні умови для відпочинку та подорожей усім, хто цього потребує.

Міська влада та туристичний бізнес Тернополя продовжують роботу над покращенням доступності та забезпеченням інклюзивного середовища, однак досягнення повної адаптації потребує додаткових інвестицій, якісного планування та активного залучення різних зацікавлених сторін.

Список використаних джерел:

1. Луговий Б. В., Островська Н. Д., Герчанівська С. В. Основні принципи та напрями розвитку туризму в Тернопільській області. Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі. 2022. №7. С. 24–30.
2. Моца А. А., Корінець Р. Я., Горюнова К. А. Перспективи розвитку туризму для людей з інвалідністю після закінчення російсько-української війни. Академічні візії. 2024. №33: веб-сайт. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1291> (дата звернення: 31.10.2024).
3. Островська Г. Й., Шерстюк Р. П., Кузь Т. І. Туризм на теренах Тернопільщини: сучасний стан та перспективи розвитку. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2022. Вип. 8 (41). С. 139–147.
4. Резніченко І. Г. Інклюзивний туризм: навч. - метод. посіб. МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2023. 204 с.
5. Слатвінська Л. А. Перспективи розвитку інклюзивного туризму в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 5: веб-сайт. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1684>. DOI: 10.32702/2307-2156-2020.5.59 (дата звернення: 30.10.2024).
6. Шекера С. С., Черноусова С. С., Саленко Р. Р., Швець Л. О. Розвиток інклюзивного туризму в Україні для підвищення якості та комфорту життя українців. Наука і техніка сьогодні. Сер.: Економіка. 2024. № 2 (30). С. 475–485.